

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ТИСЯЧНА ЮННА СЕРГІЇВНА

УДК [005.4+658.15] (043.3)

**УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЮВАЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ
ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2012

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному економічному університеті,
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент
Чмутова Ірина Миколаївна,
Харківський національний економічний університет,
доцент кафедри банківської справи.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Бубенко Павло Трохимович,
Північно-східний науковий центр НАН і МОН молодьспорту
України, директор;

кандидат економічних наук
Мисник Тетяна Григорівна,
Полтавська державна аграрна академія МОН молодьспорту
України, доцент кафедри фінансів і кредиту.

Захист відбудеться « 26 » січня 2012 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради, шифр Д 64.055.01, у Харківському національному економічному
університеті за адресою: 61166, м. Харків, пров. Інженерний, 1-а.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного
економічного університету за адресою: 61001, м. Харків, пров. Інженерний, 1-а.

Автореферат розісланий «26» грудня 2011 р.

В.о. ученого секретаря
спеціалізованої вченої ради

Т. І. Лепейко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним з важливих факторів економічного розвитку країни є ефективна діяльність промислових підприємств, яка забезпечується процесами відтворення усіх видів ресурсів.

Відтворювальні процеси підприємства передбачають відновлення його економічної життєздатності та зумовлюють можливості подальшого розвитку. Характер здійснення відтворювальних процесів залежить від поєднання та використання факторів виробництва, що вимагає комплексного підходу до управління з урахуванням особливостей усіх складових цих процесів.

Незважаючи на певні позитивні перетворення в економіці України, наслідки яких були зменшені економічною кризою, для діяльності більшості вітчизняних промислових підприємств характерні невідповідність їхніх фінансових можливостей потребам ринку, порушення внутрішніх пропорцій щодо розміщення економічних ресурсів у сфері виробництва й обігу, неадекватність управління промисловими підприємствами сучасним умовам господарювання, що ускладнює перебіг відтворювальних процесів підприємств і зумовлює об'єктивну необхідність впровадження ними стратегії виживання. Це підтверджує актуальність дослідження питань управління відтворювальними процесами підприємств.

В економічній літературі дослідження сутності й особливостей відтворення ґрунтуються на наукових працях Ф. Кене, С. Сісмонді, А. Сміта, Т. Мальтуса, К. Маркса та інших вчених. Подальшого розвитку теорія та практика відтворення набули у наукових працях П. Т. Бубенка, В. К. Гронкаса, Є. В. Красикової, Т. М. Медведєвої, О. Г. Вагонової, Л. В. Городянської, Н. А. Єфименко, А. М. Золотарьова, І. О. Іванюка, Л. М. Ільч, О. В. Кленіна, С. М. Козьменка, П. А. Лайко, Т. Г. Мисник, Н. В. Ушенко, проте у більшості з них відтворювальний процес розглядається за окремими факторами виробництва, що не дає можливості враховувати взаємодію всіх складових відтворювального процесу підприємства для забезпечення його ефективної діяльності. У зв'язку з цим подальшого дослідження потребує склад системи управління відтворювальними процесами підприємства, виникає необхідність в розробці методичного підходу до її оцінки, в удосконаленні процедури визначення інтегральних показників оцінки підсистем цієї системи управління, в визначенні взаємозв'язку ефективності діяльності підприємства та функціонування підсистем системи управління відтворювальними процесами. Актуальність та недостатня розробленість зазначених питань зумовили вибір теми дисертації, логіку дослідження та зміст поставлених завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень Харківського національного економічного університету. В основу дисертації покладено теоретико-методичні і практичні розробки, що є частиною науково-дослідної роботи «Управління інноваційною діяльністю підприємства» (номер державної реєстрації 0108U001691), в межах якої автором визначено й обґрунтовано складові системи управління відтворювальними процесами

підприємства та запропоновано методичний підхід до оцінки системи управління ними.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є подальший розвиток теоретичних положень та розробка методичних підходів до управління відтворювальними процесами машинобудівного підприємства.

Для досягнення мети поставлено та вирішено такі задачі:

узагальнено існуючі визначення поняття «відтворювальний процес підприємства» (ВПП) та його складові;

обґрунтовано склад системи управління відтворювальними процесами підприємства (СУВПП), функції та завдання її підсистем;

розроблено методичний підхід до оцінки СУВПП;

запропоновано процедуру визначення інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП;

виявлено взаємозв'язок рентабельності виробництва машинобудівних підприємств та підсистем СУВПП;

визначено якісні рівні рентабельності виробництва підприємства, інтегральних показників оцінки СУВПП та її підсистем;

розроблено методичні положення щодо управління підсистемами СУВПП;

розроблено методичне забезпечення управління ВПП.

Об'єкт дослідження – відтворювальні процеси промислових підприємств.

Предмет дослідження – теоретичні положення та методичні підходи до вдосконалювання управління відтворювальними процесами машинобудівного підприємства з урахуванням особливостей використання системи управління ними.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертаційної роботи є фундаментальні положення загальної економічної теорії, дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців з питань управління відтворювальними процесами підприємств.

Для досягнення поставленої мети в роботі було використано такі методи дослідження: *структурно-логічний аналіз* – для побудови логіки та структури дослідження; *аналіз і синтез* – для виділення підсистем СУВПП; *статистичний аналіз* – для вивчення, групування, порівняння, оцінки й інтерпретації фактичних даних, що характеризують СУВПП та її підсистеми; *системний підхід* – для визначення й обґрунтування показників оцінки СУВПП та її підсистем; *метод експертних оцінок* – для оцінки підсистем СУВПП; *матричний підхід* – для позиціонування підприємства у залежності від рівня рентабельності виробництва підприємства й інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП; *багатофакторний регресійний аналіз* – для визначення впливу підсистем СУВПП на рентабельність виробництва; *таксономічний аналіз* – для кількісної інтегральної оцінки підсистем СУВПП; *адитивного згортання* – для якісної інтегральної оцінки підсистем СУВПП; *багатовимірний статистичний аналіз* – для виявлення латентних факторів підсистем СУВПП; *графічний* – для унаочнення емпіричних даних та схематичного подання основних теоретичних і практичних положень дисертаційної роботи.

Інформаційною базою дослідження є державні законодавчі та нормативні документи, офіційні статистичні матеріали, дані фінансової та статистичної

звітності машинобудівних підприємств Харківського регіону, результати обстежень, виконаних автором.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в такому:

удосконалено:

методичний підхід до оцінки СУВПП, особливості якого полягають у використанні: багатовимірного факторного аналізу за методом головних компонент для визначення значущості підсистем управління; методу таксономії для оцінювання їхніх кількісних показників розвитку; множинної регресії для виявлення впливу підсистем на ефективність ВПП, що дозволить ухвалити управлінські рішення для забезпечення розширеного безперервного відтворення;

процедуру визначення інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП, відмінність якої від існуючих полягає у групуванні підсистем відповідно до особливостей їх функціонування та визначенні інтегральних показників для підсистем виробничого і фінансового менеджменту, менеджменту персоналу кількісно на основі таксономічних показників та інтегральних показників підсистем інноваційного, інформаційного і логістичного менеджменту, менеджменту підприємства, маркетингу й організаційної культури якісно з використанням методів експертного оцінювання за адитивною згортокою;

методичні положення щодо управління підсистемами СУВПП на основі визначення позиції підприємства залежно від рівня рентабельності виробництва та інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП, що на відміну від існуючих передбачають послідовність таких етапів: оцінка СУВПП та її підсистем, визначення рівня рентабельності виробництва підприємства, виявлення взаємозв'язку рентабельності виробництва підприємства та підсистем СУВПП, формування матриць «рентабельність виробництва – інтегральний показник оцінки підсистем СУВПП»;

дістало подальшого розвитку:

методичне забезпечення управління ВПП, відмінність якого від існуючого полягає у розробці управлінських заходів для підсистем СУВПП, значущість яких для ефективної діяльності підприємства виявлена за допомогою багатфакторного регресійного аналізу впливу інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП на рентабельність його виробництва;

склад системи управління відтворювальними процесами підприємства, відмінність якого від існуючих полягає у виокремленні підсистем фінансового, інноваційного, виробничого, інформаційного і логістичного менеджменту, менеджменту персоналу, організаційної культури, маркетингу і менеджменту підприємства, що дозволяє враховувати фактори впливу на їх функціонування та визначати головні напрями розвитку для забезпечення ефективного перебігу ВПП.

Практичне значення одержаних результатів полягає у підвищенні ефективності діяльності підприємства завдяки вдосконалюванню управління його відтворювальними процесами на основі реалізації методичних положень, які передбачають: оцінювання діючої СУВПП; отримання об'єктивної інформації щодо її стану та стану підсистем; виявлення проблем в управлінні з позиції забезпечення генерування прибутку від виробничої діяльності завдяки визначенню впливу підсистем СУВПП на рентабельність його виробництва;

розмежування якісних рівнів інтегральних показників оцінки СУВПП, її підсистем і показника рентабельності виробництва та відповідно до цього – позиціонування підприємства у матриці співвідношення рентабельності виробництва й інтегрального показника оцінки підсистем СУВПП; розробку та реалізацію відповідного комплексу заходів, спрямованих на вдосконалювання управління ВПП.

Основні положення дисертації, що мають прикладний характер, впроваджені на машинобудівних підприємствах Харківського регіону, зокрема: рекомендації щодо визначення взаємозв'язку ефективності діяльності підприємства та підсистем системи управління відтворювальними процесами підприємства, а також комплекс заходів для удосконалювання управління відтворювальними процесами прийнято до використання ЗАТ ХДКБА «Хімавтоматика» (довідка від 15.10.2008 № 34/71); методичний підхід до оцінки управління відтворювальними процесами підприємства, розмежування якісних рівнів стану його системи управління використовується та її підсистем ВАТ «Харківський верстатобудівний завод» (довідка від 23.10.2008 № 104/320); методичні положення щодо формування матриці взаємозв'язку ефективності діяльності підприємства та показників оцінки підсистем його системи управління відтворювальними процесами впроваджено у діяльність ВАТ «РОСС» (довідка від 23.10.2008 № 68/162).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною роботою. З опублікованих у співавторстві праць у дисертації використано лише особисті ідеї та розробки. Внесок автора в роботи, що виконані у співавторстві, наведено у списку опублікованих праць за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднено на Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Сучасні економічні проблеми розвитку промислових підприємств» (Харків, 2006), III Міжнародній науково-теоретичній конференції молодих учених і студентів «Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери» (Донецьк, 2006), Міжнародній науково-теоретичній конференції молодих учених і студентів «Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери» (Донецьк, 2007), на XVII Міжнародній науковій конференції «Економіка для екології» (Суми, 2011).

Публікації. Основні результати і висновки дисертаційної роботи опубліковано в 13 наукових працях (8 статей у наукових фахових виданнях та 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях) загальним обсягом 5,1 ум.- друк. арк., з яких особисто автору належить 3,84 ум.-друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації – 314 сторінок. Робота містить 29 таблиць – на 29 сторінках (з них 1 таблиця займає 1 повну сторінку), 13 рисунків – на 14 сторінках (з них 3 займають 4 повних сторінки), додатки – на 122 сторінках, список використаних джерел з 280 найменувань – на 27 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 160 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету, завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі – «Теоретичні основи управління відтворювальними процесами промислових підприємств» – узагальнено існуючі визначення поняття «відтворювальний процес підприємства» та його складові; обґрунтовано склад системи управління відтворювальними процесами підприємства, функції та завдання її підсистем.

У роботі на основі теоретичного узагальнення уточнено поняття «відтворювальний процес підприємства», під яким розуміється безперервне виробництво матеріальних і нематеріальних благ завдяки відновленню факторів виробництва та економічних відносин за фазами виробництва й обігу. Визначено сутнісні характеристики відтворювальних процесів підприємства – безперервність і циклічність.

Складовими ВПП є фактори виробництва (природні ресурси, праця, капітал, підприємницька здібність, наука (НТП), інформація) та економічні відносини (рис. 1).

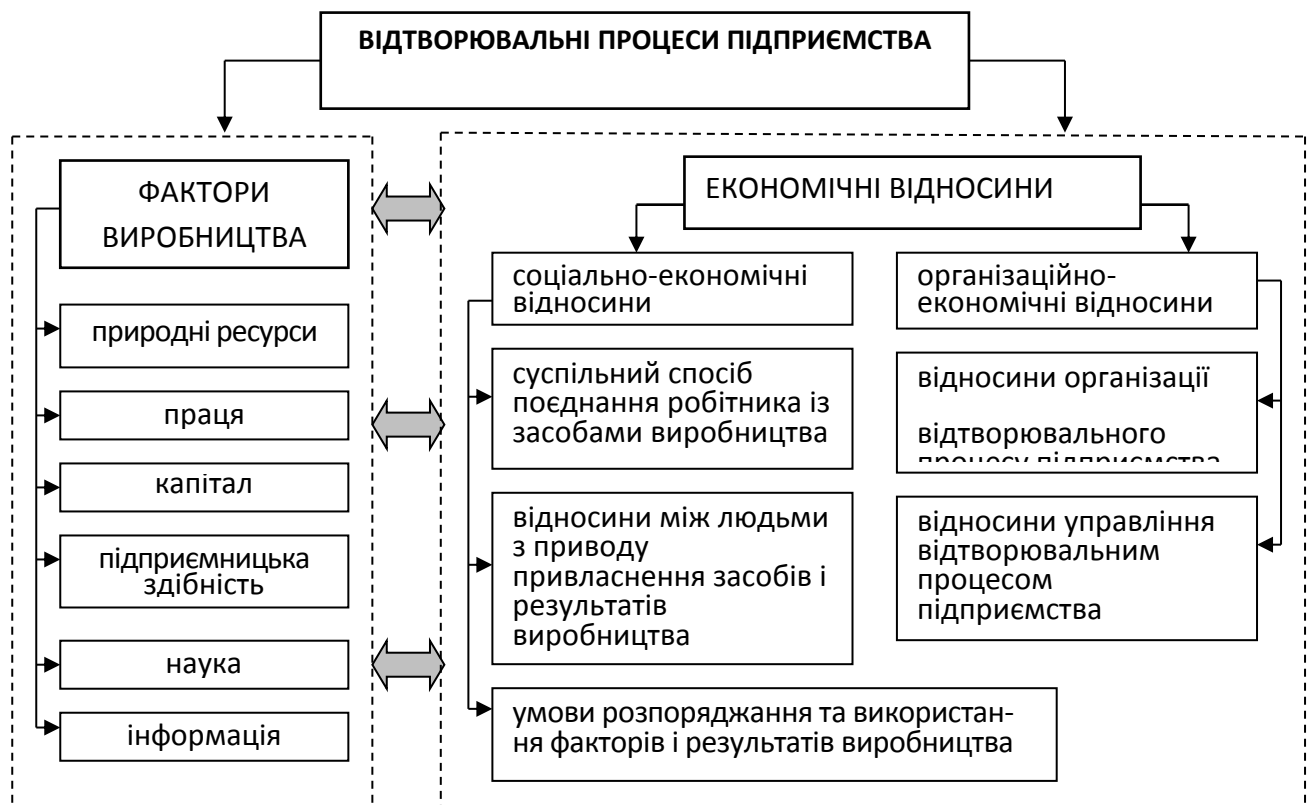

Рис. 1. Складові відтворювальних процесів

Для управління відтворювальними процесами в дисертації на основі теоретичного узагальнення визначено склад системи управління ними (рис. 2),

сформульовано завдання, що забезпечують досягнення мети управління відтворювальними процесами з урахуванням можливостей підсистем.

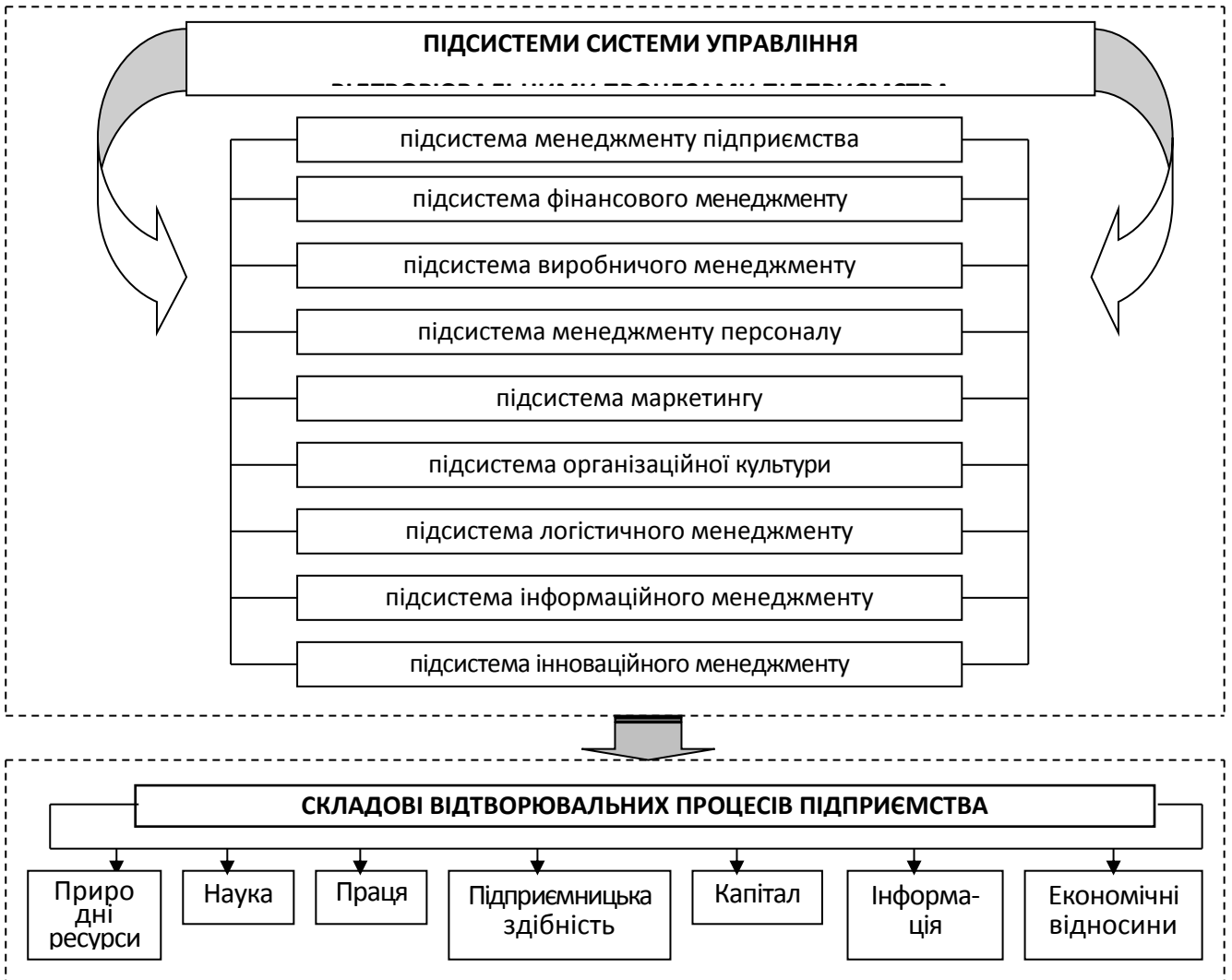

Рис. 2. Схема взаємозв'язку підсистем СУВПП і складових відтворювальних процесів підприємства

На основі аналізу літературних джерел та наукових робіт провідних вчених у дисертації доведено необхідність виділення підсистем СУВПП такі: підсистеми менеджменту підприємства, виробничого, логістичного, фінансового, інноваційного та інформаційного менеджменту, менеджменту персоналу, маркетингу та організаційної культури. У дисертації для кожної підсистеми СУВПП сформульовано відповідне завдання в розрізі стадій ВПП (ресурсне забезпечення, виробництво, обіг), відповідно до якого на основі теоретичного узагальнення сформовано загальні та конкретні функції, реалізація яких забезпечує перебіг ВПП на розширеній та безперервній основі. Визначення функцій і завдань підсистем СУВПП дає можливість обґрунтувати системи показників їхньої оцінки та розробити комплекс заходів для удосконалення управління ВПП.

У другому розділі – «Аналіз відтворювальних процесів підприємства» – визначено стан системи управління відтворювальними процесами підприємства та

її підсистем за обґрунтованою системою показників; розроблено методичний підхід до оцінки системи управління відтворювальними процесами підприємства; запропоновано процедуру визначення інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП; визначено взаємозв'язок рентабельності виробництва підприємства та підсистем системи управління його відтворювальними процесами.

Виділені у дисертації підсистеми СУВПП, які забезпечують використання факторів виробництва та їх поєднання, зумовили вибір показників аналізу ВПП. На основі теоретичного узагальнення в роботі сформовано систему кількісних часткових показників аналізу за такими підсистемами виробничого та фінансового менеджменту, менеджменту персоналу СУВПП (рис. 3). У зв'язку із складністю застосування кількісної оцінки підсистем менеджменту підприємства, організаційної культури, маркетингу, інноваційного, інформаційного та логістичного менеджменту запропоновано використовувати експертний метод оцінки зазначених підсистем на основі розрахунку інтегральних показників за якісними показниками, розрахованими за розробленими автором анкетами. До складу експертної групи увійшли керівники структурних підрозділів, зокрема, виробничих і планово-економічних відділів, відділів збуту і маркетингу, відділів кадрів восьми підприємств м. Харкова. Якісний склад експертів такий: 100% експертів мають вищу освіту, при цьому понад 60% експертів працюють за фахом понад 10 років, середній вік респондентів – 40 років. Розрахунки коефіцієнтів конкордації, значення яких коливаються в межах від 0,61 до 1, та значення критерію Пірсона визначають високу погодженість відповідей експертів і можливість їх практичного використання.

У дисертації розроблено методичний підхід до оцінки СУВПП, особливості якого полягають у використанні: багатовимірної факторної аналізу за методом головних компонент для визначення латентних факторів підсистем управління, що характеризують відтворювальні процеси за результатами експертного опитування (якісно), та для визначення їх значущості; методу таксономії для оцінювання кількісних їх показників розвитку; множинної регресії для виявлення впливу підсистем на ефективність відтворювальних процесів підприємства, що дає можливість провести оцінку СУВПП на основі розрахунку узагальнюючого показника, до складу якого включено інтегральні показники оцінки підсистем СУВПП. Запропонований методичний підхід дозволить підвищити ефективність рішень, ухвалених з метою забезпечення розширеного безперервного відтворення.

На основі сформованої системи показників у роботі запропонована процедура визначення інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП, яка передбачає виокремлення згідно з особливостями їх функціонування двох груп інтегральних показників: 1) інтегральні показники оцінки підсистем виробничого і фінансового менеджменту, менеджменту персоналу, які запропоновано оцінювати кількісно на основі методу таксономії, та 2) інтегральні показники оцінки підсистем інноваційного, інформаційного та логістичного менеджменту, менеджменту підприємства за загальними функціями, маркетингу та організаційної культури, що запропоновано розраховувати якісно з використанням методів експертного оцінювання на основі адитивного методу згортання, для реалізації якого попередньо було визначено латентні узагальнюючі фактори зазначених

підсистем методом головних компонент багатовимірного статистичного аналізу та розраховано коефіцієнт їх значущості.

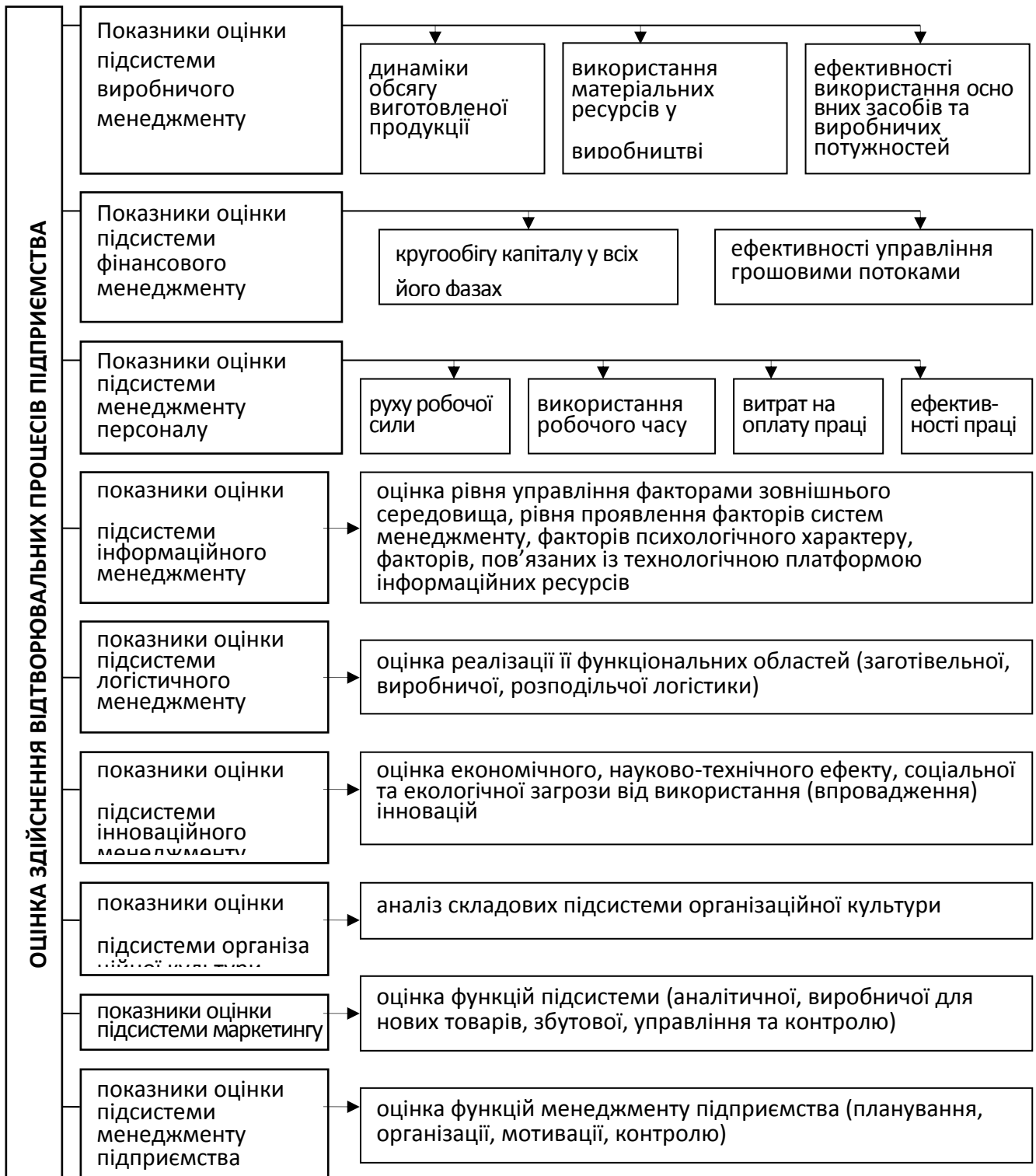

Рис. 3. Система показників оцінки СУВП

У результаті проведеного факторного аналізу було виявлено два латентних узагальнених фактора підсистеми інноваційного менеджменту (F_{11} , F_{12} – загальна дисперсія 86,6 %); один латентний узагальнений фактор підсистем

інформаційного менеджменту (F_{21} – загальна дисперсія 84,16 %), маркетингу (F_{31} – загальна дисперсія 79,21 %), логістичного менеджменту (F_{41} – загальна дисперсія 72,02 %) та менеджменту підприємства за загальними функціями (F_{51} – загальна дисперсія 71,24 %) та три латентних узагальнених фактора підсистеми організаційної культури (F_{61} , F_{62} , F_{63} – загальна дисперсія 93,26 %).

Узагальнюючий показник оцінки СУВПП вимірюється як середньоарифметичне за інтегральними показниками оцінки підсистем менеджменту персоналу, виробничого, фінансового, інноваційного, інформаційного, логістичного менеджменту, менеджменту підприємства за загальними функціями, маркетингу та організаційної культури.

Розраховані інтегральні показники оцінки СУВПП та її підсистем на прикладі чотирьох з восьми досліджуваних машинобудівних підприємств Харківського регіону подано в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка інтегральних показників оцінки СУВПП та її підсистем (фрагмент)

		Рентабельність виробництва	Узагальнюючий показник оцінки СУВПП	Інтегральний показник оцінки підсистем								
				виробничого менеджменту	фінансового менеджменту	менеджменту персоналу	менеджменту підприємства	інноваційного менеджменту	маркетингу	інформаційного менеджменту	логістичного менеджменту	організаційної культури
				I_1	I_2	I_3	I_4	I_5	I_6	I_7	I_8	I_9
	Y	$I_{\text{взаг}}$										
ВАТ «Автрамат»	2007	0,207	0,375	0,795	0,813	0,798	0,248	0,149	0,181	0,164	0,143	0,082
	2008	0,171	0,374	0,805	0,813	0,79	0,234	0,152	0,187	0,164	0,144	0,076
	2009	0,196	0,359	0,801	0,809	0,801	0,159	0,136	0,183	0,174	0,149	0,018
	2010	0,13	0,365	0,797	0,813	0,792	0,229	0,119	0,18	0,179	0,154	0,024
ВАТ «Завод ім. Фрунзе»	2007	0,466	0,385	0,822	0,85	0,851	0,133	0,155	0,139	0,15	0,138	0,23
	2008	0,385	0,394	0,815	0,851	0,858	0,218	0,153	0,139	0,152	0,144	0,215
	2009	0,497	0,392	0,806	0,819	0,875	0,217	0,144	0,138	0,15	0,14	0,235
	2010	0,339	0,387	0,806	0,817	0,861	0,228	0,141	0,139	0,154	0,151	0,182
ВАТ «РОСС»	2007	0,297	0,382	0,797	0,793	0,785	0,187	0,172	0,153	0,139	0,146	0,265
	2008	0,273	0,379	0,806	0,793	0,791	0,186	0,171	0,147	0,133	0,151	0,233
	2009	0,289	0,373	0,8	0,803	0,795	0,196	0,152	0,144	0,138	0,164	0,162
	2010	0,245	0,353	0,802	0,789	0,76	0,186	0,129	0,143	0,14	0,174	0,054
ВАТ «Харківський верстатобудівний завод»	2007	0,133	0,367	0,784	0,795	0,799	0,091	0,127	0,134	0,213	0,115	0,248
	2008	0,153	0,366	0,791	0,797	0,795	0,088	0,126	0,134	0,211	0,124	0,231
	2009	0,07	0,365	0,783	0,791	0,797	0,099	0,122	0,134	0,21	0,142	0,211
	2010	0,004	0,365	0,782	0,785	0,796	0,096	0,123	0,135	0,206	0,158	0,207

За результатами дослідження визначено, що протягом аналізованого періоду (2007–2010 рр.) значення узагальнюючого показника оцінки СУВПП у

цілому є низьким. Мінімальне його значення скоротилося з 0,35 до 0,33, а максимальне зросло з 0,385 до 0,387, що є результатом діяльності підсистем СУВПП, які впливають на загальний результат функціонування підприємства. Найвище значення узагальнюючого показника оцінки СУВПП протягом всього досліджуваного періоду спостерігалось у ВАТ «Завод ім.Фрунзе», найнижче значення показника протягом 2007–2008 рр. – у ВАТ «Куп'янський машинобудівний завод», протягом 2009–2010 рр. – у ВАТ «Харківський завод Гідропривід».

Одержані значення узагальнюючих показників оцінки СУВПП та інтегральних показників оцінки її підсистем свідчать про необхідність покращення управління відтворювальними процесами.

У дисертації запропоновано методичні положення щодо управління складовими системи управління відтворювальними процесами підприємства на основі визначення позиції підприємства залежно від рівня рентабельності виробництва та інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП. Важливим для розробки управлінських впливів на ВПП є визначення взаємозв'язку між їх здійсненням і загальною ефективністю діяльності підприємства, оскільки управляти ефективністю необхідно через вплив на відтворення. Аналіз літературних джерел показав, що переважна більшість науковців вважає за доцільне ефективність діяльності промислового підприємства визначати за показником рентабельності виробництва. Для виявлення взаємозв'язку рентабельності виробництва (Y) підприємства з підсистемами системи управління відтворювальними процесами (I_1 – I_3 , F_{11} , F_{12} , F_{21} , F_{31} , F_{41} , F_{51} , F_{61} , F_{62} , F_{63}) використано багатофакторний регресійний аналіз, за яким отримано таке рівняння:

$$Y = -3,64326 + 0,0927405 I_3 + 0,0137203 F_{61} - 0,0181436 F_{62} - 0,0278963 F_{63} + 4,74576 I_2,$$

де I_3 – інтегральний показник оцінки підсистеми менеджменту персоналу СУВПП;

F_{61} – латентний узагальнений фактор підсистеми організаційної культури СУВПП «самоусвідомлення працівників і налагодження партнерських відносин з керівництвом»;

F_{62} – латентний узагальнений фактор підсистеми організаційної культури СУВПП «відсутність ціннісної орієнтації працівників підприємства»;

F_{63} – латентний узагальнений фактор підсистеми організаційної культури СУВПП «недовіра працівників до керівництва щодо сприяння розвитку»;

I_2 – інтегральний показник оцінки підсистеми фінансового менеджменту СУВПП.

Одержана модель є статистично якісною і доцільною для подальшого використання, оскільки множинний коефіцієнт кореляції дорівнює 0,92, а коефіцієнт детермінації становить 0,85. Розрахункове значення критерію Фішера (9,85) значно перевищує табличне (2,27), що також свідчить про статистичну значущість моделі. Відповідно до критерію Стьюдента статистично значущими є всі показники, включені у модель.

За одержаним рівнянням можна зробити такі висновки: на рентабельність виробництва найбільше впливають підсистема фінансового менеджменту (I_2), підсистема менеджменту персоналу (I_2) та підсистема організаційної культури, представлена латентними узагальненими факторами «недовіра працівників до керівництва щодо сприяння розвитку» (F_{63}), «самоусвідомлення працівників і налагодження партнерських відносин з керівництвом» (F_{61}) та «відсутність ціннісної орієнтації працівників підприємства» (F_{62}). При цьому слід вказати на негативний характер впливу з боку факторів недовіри працівників до керівництва щодо сприяння у розвитку та відсутності ціннісної орієнтації працівників підприємства. Одержані результати є основою для розробки методичного забезпечення управління відтворювальними процесами промислових підприємств.

У третьому розділі – «Методичне забезпечення управління відтворювальними процесами підприємства» – визначено якісні рівні рентабельності виробництва підприємства, інтегральних показників оцінки системи управління відтворювальними процесами підприємства та її підсистем на основі правила «трьох сигм» і коефіцієнтів коригування для асиметрично розподілених даних; розроблено методичні положення щодо управління підсистемами системи управління відтворювальними процесами підприємства; розроблено методичне забезпечення управління відтворювальними процесами підприємства.

Висновки щодо здійснення відтворювальних процесів підприємства та управління ними можна робити тільки на основі визначення якісних рівнів інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП і рентабельності виробництва. У дисертації для визначення інтервалів низького, середнього та високого рівнів рентабельності виробництва та інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП з урахуванням асиметрії деяких з них побудовано шкалу з використанням правила «трьох сигм». Враховуючи розподіл значень інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП до їх максимально можливого значення (1) та беручи до уваги скупченість максимального і мінімального значень інтегральних показників, визначено, що рівні інтегральних показників оцінки підсистем виробничого і фінансового менеджменту, менеджменту персоналу є виключно високими. Інтегральні показники оцінки підсистем інноваційного та логістичного менеджменту, організаційної культури є низького (від 0 до 0,227) та середнього (від 0,227 до 0,388) рівня. Підсистеми інформаційного менеджменту, менеджменту підприємства та маркетингу характеризуються виключно низьким рівнем (від 0 до 0,198). Відповідно до відхилень рентабельності виробництва підприємства та зміни інтенсивності її рівня визначено, що низький рівень рентабельності відповідає інтервалу (0;0,147), середнє значення показника відповідає інтервалу (0,147;0,467), а високий рівень – інтервалу (0,467;1). Формування управлінських заходів, спрямованих на удосконалення управління ВПП, необхідно здійснювати також з урахуванням рентабельності. Виробництва, що сприятиме повному використанню наявних можливостей підприємства і його потенціалу. Для цього в роботі розроблено методичні положення щодо управління СУВПП на основі визначення позиції підприємства залежно від рівня рентабельності виробництва та інтегральних показників оцінки підсистем СУВПП. Послідовність етапів, яку передбачають запропоновані методичні положення, подано на рис. 4.

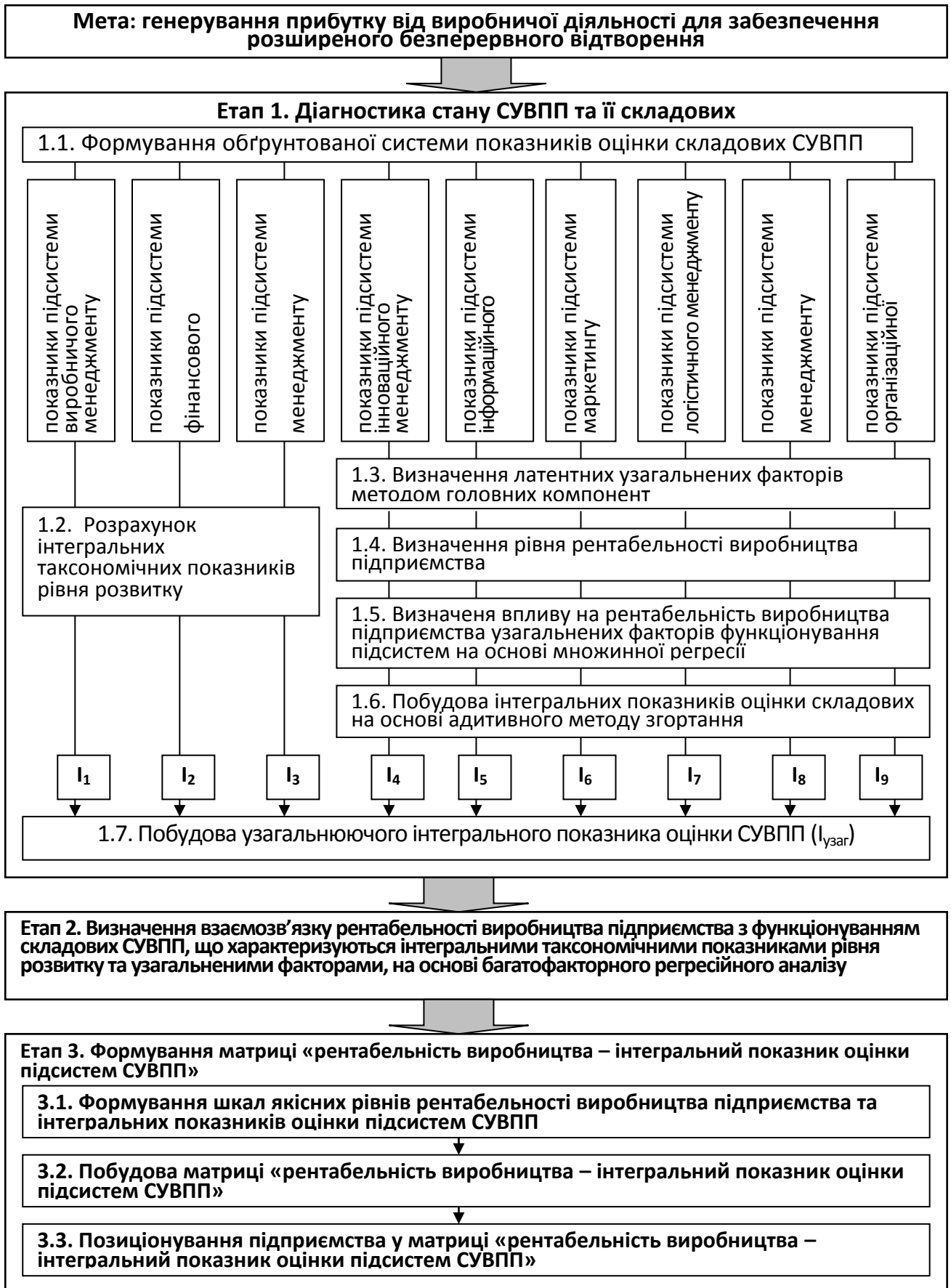

Рис. 4. Послідовність етапів формування матриці «рентабельність виробництва – інтегральний показник оцінки підсистем СУВПП»

Для побудови матриці «рентабельність виробництва – інтегральний показник оцінки підсистем СУВПП» (за кожною підсистемою) запропоновано застосовувати матричний підхід.

При аналізі позиціонування досліджуваних підприємств з урахуванням специфіки відтворювальних процесів за основу взято принципи аналізу матриці General Electric-McKinsey. Квадранти матриці розподілено на три зони: праві верхні квадранти 1 – 3 характеризують найбільш сприятливу позицію з точки зору забезпечення безперервного відтворення на розширеній основі; нижні ліві квадранти 7 – 9 характеризують небажану ситуацію, яка свідчить про наявність порушень у відтворювальних процесах і необхідність швидкого та ефективного втручання в процес управління з метою запобігання можливим серйозним негативним наслідкам для підприємства; середня (або погранична) область – квадранти 4 – 6 – характеризує ситуацію, яка за певних умов може перейти або до правих верхніх квадрантів, або до нижніх лівих.

Позиціонування в матриці «рентабельність виробництва – інтегральний показник оцінки підсистеми фінансового менеджменту СУВПП», яка за результатами багатofакторного аналізу є найбільш значущою підсистемою для забезпечення ефективної діяльності підприємства, на прикладі чотирьох з восьми досліджуваних машинобудівних підприємств Харківського регіону подано на рис. 5.

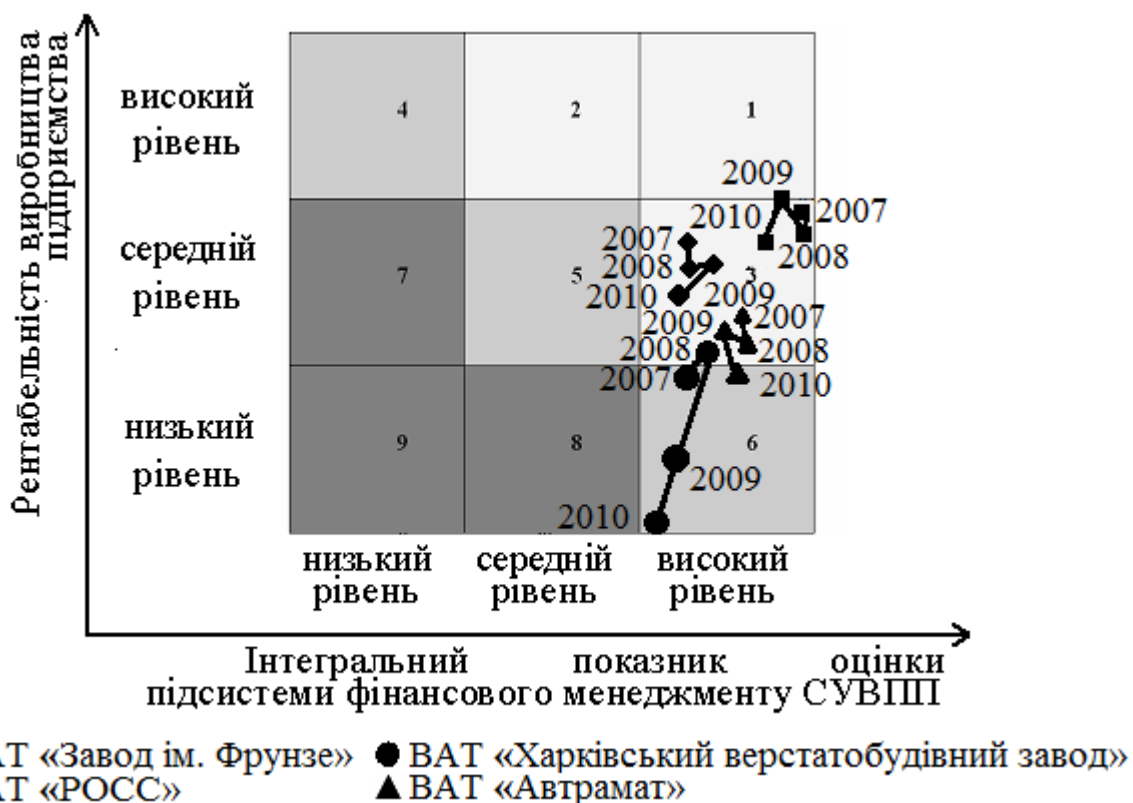

Рис. 5. Траекторія руху підприємств у матриці «рентабельність виробництва – інтегральний показник оцінки підсистеми фінансового менеджменту СУВПП» за досліджуваний період (фрагмент)

Аналізуючи позиціонування підприємств у зазначеній матриці, слід відмітити схожість поведінки досліджуваних підприємств, що обумовлено віднесенням значень інтегральних показників оцінки підсистем фінансового менеджменту досліджуваних підприємств до високого рівня. Так, ВАТ «Завод ім. Фрунзе», ВАТ «Автрамат» та ВАТ «РОСС» 2007–2010 рр. знаходилися переважно в квадранті 3, при цьому погіршення рентабельності виробництва у ВАТ «Автрамат» у 2010 р. зумовило його перехід до квадранта 6, а поліпшення рентабельності виробництва у ВАТ «завод ім. Фрунзе» у 2009 р. зумовило його тимчасовий перехід до квадранта 1, який характеризує найкращу ситуацію з позиції забезпечення відтворювальних процесів підприємства. ВАТ «Харківський верстатобудівний завод» впродовж досліджуваного періоду знаходилося переважно у квадранті 6 і лише у 2008 р. тимчасове поліпшення рентабельності виробництва зумовило його перехід до квадранта 3.

Результати аналізу позиціонування досліджуваних машинобудівних підприємств свідчать про необхідність поліпшення їх положення завдяки розробці відповідних управлінських заходів.

Комплекс заходів для удосконалювання управління ВПП обґрунтовано на основі визначення взаємозв'язку рентабельності виробництва підприємства та підсистем СУВПП, що зумовило його формування за значущими для забезпечення ефективної діяльності підприємства підсистем СУВПП – підсистем фінансового менеджменту, менеджменту персоналу та організаційної культури. Означений комплекс розробляється для кожного квадранту матриці «рентабельність виробництва – інтегральний показник оцінки підсистеми СУВПП» з урахуванням не тільки особливостей значущих підсистем, але й значень рентабельності виробництва, вплив на яку забезпечує досягнення необхідного результату. З урахуванням цього та відповідно до завдань підсистеми фінансового менеджменту комплекс заходів розроблено у напрямках управління витратами, прибутком та обіговими коштами для забезпечення підвищення рентабельності виробництва за рахунок скорочення витрат підприємств, управління прибутком підприємств та скорочення їх витрат. У межах підсистеми менеджменту персоналу розроблений комплекс заходів спрямований на: забезпечення зниження витрат завдяки оптимізації кадрового складу; зниження кількості браку та зростанню продуктивності праці завдяки набору та відбору якісних кадрів; зниження кількості браку та зростання продуктивності праці завдяки адаптації працівника до умов даного виробництва і навчанню максимально ефективно використовувати надані йому засоби виробництва; зростання продуктивності праці завдяки підвищенню професійних знань і навичок, перепідготовці кадрів; зростання продуктивності праці на основі розробки дійових мотиваційних важелів та забезпечення відповідного контролю за дотриманням трудової дисципліни, встановлених норм і нормативів. За своєю природою організаційна культура охоплює усі функціональні сфери діяльності підприємства, тому її зміна або корегування мають носити комплексний характер, що й дотримано у запропонованих заходах у підсистемі організаційної культури СУВПП.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено важливе науково-практичне завдання щодо управління ВПП та розроблено відповідний методичний інструментарій і практичні рекомендації. На основі проведеного дослідження зроблено такі висновки.

1. Відповідно до узагальнення існуючих підходів під відтворювальним процесом підприємства розуміється безперервне виробництво матеріальних та нематеріальних благ через відновлення факторів виробництва та економічних відносин за фазами виробництва й обігу. Визначено та систематизовано елементи відтворювальних процесів підприємства, до яких належать фактори виробництва (природні ресурси, праця, капітал, підприємницька здібність, наука (НТП), інформація) та економічні відносини. Врахування повного складу елементів відтворювальних процесів сприятиме формуванню комплексного підходу до управління ними з урахуванням особливостей всіх їх складових і виступатиме основою формування системи управління відтворювальними процесами підприємства.

2. Визначено й обґрунтовано підсистеми СУВПП, серед яких виділено підсистеми менеджменту підприємства, виробничого, логістичного, фінансового, інноваційного та інформаційного менеджменту, менеджменту персоналу, маркетингу та організаційної культури. Сформульовано завдання, що забезпечать досягнення мети управління цими процесами з урахуванням потенціалу підсистем СУВПП, що стало основою формування показників її оцінки.

3. Розроблено методичний підхід до оцінки СУВПП, особливості якого полягають у використанні: багатовимірною факторного аналізу за методом головних компонент для визначення латентних факторів підсистем управління, що характеризують відтворювальні процеси за результатами експертного опитування (якісно); методу таксономії для оцінювання кількісних показників розвитку підсистем СУВПП; множинної регресії для виявлення впливу підсистем на ефективність відтворювальних процесів підприємства, що дає можливість провести оцінку СУВПП на основі розрахунку узагальнюючого показника, до складу якого включено інтегральні показники оцінки підсистем СУВПП. Запропонований методичний підхід дозволить ухвалювати управлінські рішення для забезпечення розширеного безперервного відтворення.

4. Запропоновано процедуру визначення інтегральних показників оцінки підсистем системи управління відтворювальними процесами промислового підприємства, відповідно до якої оцінка підсистем виробничого і фінансового менеджменту, менеджменту персоналу, що характеризуються кількісними показниками, визначена за допомогою методу таксономії, а оцінка підсистем інноваційного, інформаційного і логістичного менеджменту, менеджменту підприємства за загальними функціями, маркетингу та організаційної культури, які описуються якісними показниками з використанням методів експертного оцінювання, – за допомогою адитивного методу згортання, що передбачає попереднє визначення латентних узагальнених факторів означених підсистем методом головних компонент та коефіцієнтів їх значущості. Узагальнюючий показник оцінки СУВПП розраховується за середньоарифметичною інтегральних

показників оцінки підсистем менеджменту персоналу, виробничого, фінансового, інноваційного, інформаційного та логістичного менеджменту, менеджменту підприємства за загальними функціями, маркетингу та організаційної культури. Запропонована процедура дозволяє визначати внутрішні причини порушень відтворювальних процесів.

5. Виявлено взаємозв'язок рентабельності виробництва машинобудівних підприємств та підсистем СУВПП на основі багатофакторного регресійного аналізу, за результатами якого визначено, що з дев'яти підсистем СУВПП саме підсистеми фінансового менеджменту, менеджменту персоналу та організаційної культури впливають на рентабельність виробництва підприємства, що зумовлює необхідність розробки комплексу заходів для вдосконалювання управління СУВПП в першу чергу для цих підсистем.

6. Визначення якісних рівнів інтегральних показників оцінки СУВПП, її підсистем і рентабельності виробництва доцільно здійснювати з використанням правила «трех сигм» та коефіцієнтів корегування для асиметрично розподілених даних, на основі чого визначено три якісних рівні означених показників: «високий», «середній», «низький». Розроблені шкали, що визначають відповідність між якісними і кількісними ознаками характеристик значень рентабельності виробництва підприємства й інтегральних показників оцінки СУВПП та її підсистем, можуть бути використані для обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на забезпечення генерування прибутку від виробничої діяльності для здійснення розширеного безперервного відтворення.

7. Розроблені методичні положення щодо управління підсистемами СУВПП, які дозволяють визначити позицію підприємства залежно від рівня рентабельності виробництва та інтегральних показників оцінки та передбачають використання певного інструментарію й дотримання послідовності етапів формування запропонованої матриці: оцінка СУВПП та її підсистем, визначення їх рівня та рівня рентабельності виробництва підприємства, виявлення впливу на нього підсистем СУВПП, формування матриці «рентабельність виробництва – інтегральний показник оцінки підсистем СУВПП». В основу аналізу позиціонування підприємств у запропонованій матриці покладено використання принципів аналізу матриці General Electric-McKinsey.

8. Розроблено методичне забезпечення управління відтворювальними процесами підприємства, стрижнем якого є розробка управлінських заходів для значущих з позиції забезпечення ефективної діяльності підприємства підсистем: фінансового менеджменту, менеджменту персоналу та організаційної культури з урахуванням не тільки особливостей цих підсистем, але й рівнів рентабельності виробництва, вплив на які забезпечує досягнення необхідного результату.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Чмутова І. М. Визначення сутності та змісту відтворювального процесу в контексті управління розвитком підприємства / І. М. Чмутова, Ю. С. Тисячна // Теорії мікро-макроекономіки : зб. наук. праць. – К. : Вид.-

полігр. центр Акад. муніцип. упр., 2006. – Вип. 25. – С. 270–273. (Особистий внесок автора: визначено елементи відтворювальних процесів підприємства).

2. Туркіна Ю. С. (Тисячна Ю. С.) Засади управління відтворювальними процесами підприємства як основою його розвитку / Ю. С. Туркіна // Збірник наукових праць Черкаського технологічного університету. Серія : Економічні науки. – Черкаси : ЧДТУ, 2006. – Вип. 16. – С. 305-307.

3. Тисячна Ю. С. (Тисячна Ю. С.) Методичні основи аналізу ефективності відтворювальних процесів підприємства / Ю. С. Тисячна // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. Серія : Экономические науки. – К. : Техніка, 2007. – № 78. – С. 129-137.

4. Чмутова І. М. Обґрунтування складових системи управління відтворювальними процесами підприємства / І. М. Чмутова, Ю. С. Тисячна // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – Ужгород : УНУ, 2007. – Спецвип. 22. Ч. 3. – С. 91-99. (Особистий внесок автора: визначено склад підсистем управління відтворювальними процесами підприємства).

5. Тисячна Ю. С. Оцінка ефективності управління відтворювальними процесами підприємства / Ю. С. Тисячна // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. Серія : Экономические науки. – К. : Техніка, 2008. – № 85. – С. 160-170.

6. Чмутова І. М. Методичні положення формування матриці взаємозв'язку ефективності діяльності підприємства та показників оцінки складових системи управління відтворювальними процесами підприємства / І. М. Чмутова, Ю. С. Тисячна // Економіка : зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. – Х. : ХНПУ, 2011. – Вип. 11. – С. 105-113. (Особистий внесок автора: обґрунтовано етапи формування матриці «рентабельність виробництва – інтегральний показник оцінки СУВПІ та її складових»).

7. Чмутова І. М. Обґрунтування якісних рівнів показників ефективності управління відтворювальними процесами підприємства / І. М. Чмутова, Ю. С. Тисячна // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – Тернопіль : ТНЕУ, 2011. – Вип. 8, Ч. 2. – С. 369-372. (Особистий внесок автора: запропоновано використання положень теорії нечітких множин для обґрунтування якісних рівнів ефективності діяльності підприємства, інтегральних показників оцінки системи управління відтворювальними процесами підприємства та її складових).

8. Тысячная Ю. С. Определение взаимосвязи эффективности деятельности предприятия и функционирования составляющих системы управления его воспроизводственными процессами / Ю. С. Тысячная // Бизнес Информ. – 2011. – № 5(2). – С. 33-35.

Публікації за матеріалами конференцій

9. Туркіна Ю. С. (Тисячна Ю. С.) Основні причини порушення відтворювальних процесів підприємства / Ю. С. Туркіна // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів «Сучасні економічні проблеми розвитку промислових підприємств» (Харків, 14-15 квіт. 2006 р.). // Управління

розвитком : зб. наук. статей. – Х. : ХНЕУ, 2006. – №3. – С. 86–87.

10. Туркіна Ю. С. (Тисячна Ю. С.) Систематизація факторів виробництва з позиції забезпечення ефективності відтворювальних процесів / Ю. С. Туркіна // Матеріали III Міжнар. наук.-теорет. конф. молодих учених і студентів «Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери» (Донецьк, 7-8 черв. 2006 р.). – Донецьк : Донец. нац. техн. ун-т., 2006. – Т. 2. – С. 238-241.

11. Туркіна Ю. С. (Тисячна Ю. С.) Управління обіговими коштами як складова підвищення ефективності відтворювальних процесів промислових підприємств / Ю. С. Туркіна // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Інтеграційні процеси та розвиток фінансової системи України» (Харків, 29-30 листоп. 2006 р.). – Х. : ФОП Лібуркіна Л. М., 2006. – С. 170-172.

12. Туркіна Ю. С. (Тисячна Ю. С.) Система управління відтворювальними процесами підприємства та оцінка її ефективності / Ю. С. Туркіна // Матеріали IV Міжнар. наук.-теорет. конф. молодих вчених і студентів «Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери» (Донецьк, 7-8 черв. 2007 р.). – Донецьк : ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», 2007. – Т. 3. – С. 137-140.

13. Тисячна Ю. С. Ефективність діяльності підприємства як результируючий показник управління відтворювальними процесами / Ю. С. Тисячна // Матеріали XVII Міжнар. Наук. конф. «Економіка для екології» (Суми, 6-9 трав. 2011 р.). – Суми : Сумськ. держ. ун-т, 2011. – Т. 2.– С. 152-155.

АНОТАЦІЯ

Тисячна Ю. С. Управління відтворювальними процесами підприємства. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Харківський національний економічний університет, Харків, 2012.

Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню та розробленню методичних підходів щодо вдосконалення управління відтворювальними процесами підприємства.

У дисертації визначено підсистеми системи управління відтворювальними процесами підприємства, які необхідні для управління цими процесами. У роботі запропонована процедура визначення інтегральних показників оцінки підсистем, що передбачає виокремлення відповідно до особливостей їх функціонування двох груп інтегральних показників: 1) інтегральні показники оцінки підсистем, які запропоновано оцінювати кількісно на основі методу таксономії, та 2) інтегральні показники оцінки підсистем, які запропоновано розраховувати якісно з використанням методів експертного оцінювання на основі адитивної згортки. Виявлено взаємозв'язок рентабельності виробництва та підсистем системи

управління його відтворювальними процесами на основі багатофакторного регресійного аналізу, що є основою для розробки комплексу заходів для вдосконалювання управління відтворювальними процесами підприємства. Розроблено методичні положення щодо управління підсистемами системи управління відтворювальними процесами підприємства на основі визначення позиції підприємства залежно від рівня рентабельності виробництва та інтегральних показників оцінки підсистем системи управління відтворювальними процесами підприємства.

Ключові слова: система управління відтворювальними процесами підприємства, оцінка системи управління, інтегральний показник оцінки, підсистема системи управління відтворювальними процесами підприємства, рентабельність виробництва, комплекс заходів, позиція підприємства.

АННОТАЦИЯ

Тысячная Ю. С. Управление воспроизводственными процессами предприятия. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Харьковский национальный экономический университет, Харьков, 2012.

Диссертация посвящена теоретическому обоснованию и разработке методических подходов к усовершенствованию управления воспроизводственными процессами предприятия.

На основе теоретического обобщения в работе дано определение понятия «воспроизводственный процесс предприятия», систематизированы его составляющие. Для управления воспроизводственными процессами предприятия в разрезе их составляющих в работе выделены подсистемы системы управления воспроизводственными процессами предприятия, которые обусловили выбор частных показателей анализа воспроизводственных процессов предприятия. Разработан методический подход к оценке системы управления воспроизводственными процессами предприятия, особенности которого заключаются в использовании: многомерного факторного анализа методом главных компонент – для определения латентных факторов подсистем управления, характеризующих воспроизводственные процессы по результатам экспертного оценивания (качественно), и для определения их значимости; метода таксономии – для оценивания количественных показателей их развития; множественной регрессии – для выявления влияния подсистем на эффективность воспроизводственных процессов предприятия. Данный подход дает возможность провести оценку системы управления воспроизводственными процессами предприятия на основе расчета обобщающего показателя, который состоит из интегральных показателей подсистем; он позволит принимать управленческие решения для обеспечения расширенного непрерывного воспроизводства.

Предложена процедура определения интегральных показателей оценки подсистем системы управления воспроизводственными процессами промышленного

предприятия, особенность которой заключается в выделении интегральных показателей, рассчитываемых количественно методом таксономии, и качественно, с применением метода экспертных оценок, на основе аддитивного метода сворачивания.

Разработаны методические положения по управлению подсистемами системы управления воспроизводственными процессами промышленного предприятия на основе определения позиции предприятия в зависимости от уровня рентабельности производства и интегральных показателей оценки ее подсистем.

В диссертации разработано методическое обеспечение управления воспроизводственными процессами предприятия, которое реализуется в комплексе мероприятий для подсистем системы управления воспроизводственными процессами предприятия. Их значимость для обеспечения его эффективной деятельности выявлена при помощи многофакторного регрессионного анализа.

Разработаны методические положения по управлению подсистемами системы управления воспроизводственными процессами предприятия, которые позволяют определить позицию предприятия в зависимости от уровня рентабельности производства и интегральных показателей оценки, и предусматривают использование определенного инструментария и соблюдение последовательности этапов формирования предложенной матрицы: оценка системы управления воспроизводственными процессами предприятия и ее подсистем, определение их уровня и уровня рентабельности производства предприятия, выявление влияния на него подсистем системы управления, формирование предложенной матрицы.

Ключевые слова: система управления воспроизводственными процессами предприятия, оценка системы управления, интегральный показатель оценки, подсистема системы управления воспроизводственными процессами предприятия, рентабельность производства, комплекс мероприятий, позиция предприятия.

SUMMARY

Tsyachna Y. S. Reproduction processes management of enterprise. – Manuscript.

The thesis for the scientific degree of a candidate of science in Economics in speciality 08.00.04 – economy and management of enterprises (according to types of economic activity). – Kharkiv National University of Economics. Kharkiv, 2012.

The thesis is devoted to grounding of the theoretical points concerning the reproduction processes management at industrial enterprises and to the development of practical recommendations for dealing with this problem. For this purposes, the composition of management system reproductive process of the enterprise was grounded; the procedure for determination of integrated performance evaluation system of subsystems reproductive process of the enterprise was proposed; the relationship profitability machinery companies and subsystems of management system reproductive process of the enterprise was identified; methodical provisions for the management subsystems of management system reproductive process of the enterprise were developed; the methodological support of the reproductive process management of the enterprise was developed.

Key words: management system reproductive process of the enterprise, component

systems of reproduction process management system, estimation of management system reproductive process of the enterprise, integral index of estimation, profitability of production, a complex of measures, position of enterprise.

ТИСЯЧНА ЮННА СЕРГІЇВНА

**УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЮВАЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ
ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 19.12.2011 р. Формат 60 × 90 1/16.
Папір офсетний. Друк цифровий.
Обсяг 1,25 ум.-друк. арк. Наклад 100 прим. Зам. № 5

Надруковано у видавництві Федорко М. Ю.
Свідоцтво ХК № 164 від 20.12.2005 р.
Про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Харків, вул. Сумська, 4, оф. 135
тел.: (057) 758-19-46, 755-59-18
e-mail:dprint@ukr.net
print@mail.ru

